

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

1 (19)

Avdelningen för risk och sårbarhetsreducerande arbete
Enheten för brandskydd och brandfarlig vara
Håkan Sten
010-240 50 55
hakan.sten@msb.se

Uppföljning av föreskrifter om brandskydds kontroll

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

Sammanfattning

MSB har genomfört en uppföljning av de förändringar av sotningsverksamheten som skedde när LSO trädde i kraft. Arbetet har i huvudsak handlat om att föreskrifterna om frister för brandskyddskontroll har följts upp. Med utgångspunkt i att brandskyddskontroll ska utföras på ett kvalitativt bra sätt till rimlig kostnad har detta arbete riktat in sig på att se om en förlängning av fristerna, på de objektskategorier där statistiken tydligt visar att de utgör en lägre risk, är möjlig. En förutsättning har varit att brandskyddet inte ska påverkas negativt och att fristerna ska vara beroende av förbränningsanordningarnas utförande och användning.

Resultatet av uppföljningen visar att det bedöms finnas stöd för förändringar av vissa brandskyddskontrollfrister. Fristerna för brandskyddskontroll på olje- och gaspannor, pelletseldade värmepannor samt vissa pelletseldade lokaleldstäder har bedömts möjliga att förlänga.

Det har också konstaterats att det finns anledning att se över den förhållandevis stora skillnaden mellan de två olika fristerna som lokaleldstäder och köksspisar kan få samt att förtydliga kraven så att tillämpningen blir enklare och mer lättbegriplig för såväl den enskilde som för kommunens brandskyddskontrollanter och tjänstemän.

Även skadeutfallet vid bränder i imkanaler i storkök och bostadskök har kartlagts. Uppföljningen har visat att de borttagna kraven på att brandskyddskontrollera imkanaler i bostadskök inte haft någon negativ inverkan ur brandskyddssynpunkt. Det finns inte heller något som stödjer en förändring av intervallet för brandskyddskontroll av imkanaler i storkök.

Ett framtida behov av bättre statistik från insatser vid eldstadsrelaterade bränder har också visat sig behövas. För att detta ska bli möjligt behöver nya uppgifter arbetas in, t.ex. i de insatsrapporter som upprättas efter en kommunal räddningsinsats.

Slutsatsen av de resultat som denna uppföljning kommit fram till är att föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll behöver revideras. Ett revideringsarbete kommer att påbörjas snarast.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och metod	7
2. Eldstadsrelaterad brand	8
2.1 Anläggningar	8
2.1.1 Värmepannor.....	9
2.1.2 Lokaleldstäder	9
2.1.3 Skorstenar eller rökkanaler	9
2.1.4 Fristkategorier	9
3. Skade- och problembild	10
3.1 Övergripande skade- och problembild för eldstadsrelaterad brand	10
3.2 Detaljerad skade- och problembild för eldstadsrelaterad brand.	10
3.2.1 Eldstadsrelaterad brand i olika anläggningstyper fördelat per konsekvens	11
3.2.2 Antal eldstadsrelaterade bränder per 10 000 anläggningar och år...	12
3.2.3 Skorstenar.....	13
3.3 Imkanaler	14
3.3.1 Imkanaler i storkök	14
3.3.2 Imkanaler i bostadskök.....	14
4. Brandskyddskontrollens förebyggande effekt	15
4.1 Uppföljning genom stickprov av förelägganden vid brandskyddskontroll.....	15
4.1.1 Resultat	15
5. Tillämpningsproblematik	17
6. Slutsatser	18

1. Inledning

1.1 Bakgrund

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet fick den 21 april 2009 uppdraget att genomföra en uppföljning av den reform av räddningstjänstlagstiftningen som Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har inneburit. Reformen skydd mot olyckor – en uppföljning med förslag till utveckling (Ds 2009:47), redovisade att nuvarande system för rengöring och brandskyddskontroll i stort har fungerat enligt intentionerna. I uppföljningen belystes särskilt fristerna för brandskyddskontrollen. Bedömningen var att när tillräckliga erfarenheter från genomförda brandskyddskontroller finns bör en prövning och analys genomföras av om fristerna behöver ändras och om de i så fall kan förenklas mot mer enhetliga frister. Enligt uppföljningen bör en prövning ha som utgångspunkt att brandskyddet inte ska påverkas negativt och att fristerna bör vara beroende av förbränningsanordningarnas utförande och användning.

Som en följd av detta och som ett led i myndighetens normgivning inom området har förändringarna inom sotningsverksamheten setts över, med särskild inriktning på fristerna för brandskyddskontroll. I och med ikraftträdandet av LSO så ställs inte längre krav på kontroll av brandskyddet på imkanaler i bostadskök. Även denna förändring har belysts övergripande. Arbetet har syftat till att ge underlag för att kunna förändra föreskrifterna och fristerna för brandskyddskontroll. Detta arbete kan och bör ses som en del av den konsekvensutredning som ska utföras vid en revidering av föreskrifterna.

Redan när föreskrifter för brandskyddskontroll beslutades 2003 var brandriser tungt vägande och fristerna bestämdes efter noggranna prövningar. Vid bedömningen av brandrisken beaktades särskilt brandfrekvensen för olika objekt, drift- och skötselrutiners inverkan samt förekommande temperaturförhållanden. Vad som är specifikt för denna uppföljning är att det i räddningstjänsternas insatsrapporter numera finns en större möjlighet att särskilja vissa anläggningar.

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

1.2 Syfte och metod

Med utgångspunkt i att brandskyddskontroll ska utföras på ett kvalitativt bra sätt till rimlig kostnad har detta arbete riktat in sig på att se om en förlängning av fristerna, på de objektskategorier där statistiken tydligt visar att de utgör en lägre risk, är möjlig. I slutändan skulle detta kunna leda till att kvaliteten på vissa brandskyddskontroller generellt höjs då dessa kan ges ett funktionellare intervall där både den enskilde och brandskyddskontrollanten finner brandskyddskontrollen mer ändamålsenlig.

Arbetet tar utgångspunkt i skadeutfallet efter att LSO trätt ikraft. För att kartlägga skade- och problembilden för olika anläggningstyper har den statistik som bygger på de insatsrapporter som de kommunala räddningstjänsterna fyller i efter genomförd räddningsinsats använts. Utfallet i de olika fristkategorierna har sedan ställts i relation till varandra för att kunna värdera och jämföra riskerna för och vid brand. En översiktlig kartläggning av skadeutfallet för bränder i såväl de imkanaler som nu ingår i systemet för brandskyddskontroll (imkanaler i storkök), men även de som i och med LSO (imkanaler i bostadskök) hamnade utanför systemet för brandskyddskontroll har också genomförts.

Den effekt brandskyddskontrollen bedöms ha haft inom de olika objektskategorierna från det att det nya systemet trädde ikraft 2004 har också analyserats och värderats. Detta har skett genom att studera ett urval av utfärdade förelägganden riktade mot de olika anläggningstyperna i ett antal kommuner. Slutligen har också de samlade erfarenheter som MSB har, via bland annat sotningsbranschen och från enskilda, om tillämpningen av reglerna sedan de trädde i kraft utgjort underlag i uppföljningen. Uppföljningen har inte omfattat fristerna för sotning (rengöring) och hur dessa har fallit ut.

MSB har haft en referensgrupp knuten till sig under genomförandet av uppdraget. Syftet med referensgruppen har varit att kontinuerligt stämma av och redovisa tillvägagångssätt och resultat samt att få synpunkter och diskutera frågeställningar med anknytning till uppföljningen.

Referensgruppen har utgjorts av Ulf Lindén, Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund, Nicklas Löthner, Botkyrka Salems sotningsdistrikt, Claes Nicklasson, Räddningstjänsten Östra Blekinge, Ulf Smedberg, Nerikes Brandkår, Kenneth Andersson, Robertsfors sotningsdistrikt, Gert Lönnqvist, Räddningstjänsten i Värnamo kommun och Erik Hedlund, Medelpads Räddningstjänstförbund.

2. Eldstadsrelaterad brand

Eldstadsrelaterade bränder kan huvudsakligen delas in i två områden. Det ena området är soteldar som beror på att eldstädernas förbränning är ofullständig och där rökgasernas tjärrester kondenserar på insidan av rökkanalen. Dessa antänds sedan och brinner med hög intensitet. Denna problematik förebyggs genom två aktiviteter. Den ena är sotning (rengöring) där det som kan brinna i så stor utsträckning som möjligt avlägsnas för att förhindra soteld eller i det fall det ändå antänds endast brinner med låg intensitet. I samband med brandskyddskontrollen kan även viss information till den enskilde förbättra dennes kunskaper om exempelvis eldning och vedhantering och därigenom bidra till en från brandskyddssynpunkt bättre eldning.

Det andra området består av en överhettningproblematik som inte är kopplad till soteldar utan som sker till följd av för hård eldning eller på grund av brister i befintliga anläggningar (eldstäder med tillhörande rökkanaler). Bristerna leder i sin tur till att närbelägna brännbara byggnadsdelar kan antändas. Grunden för en bra brandsäkerhet läggs redan i byggprocessen. Därför är det av stor vikt att kommunerna säkerställer att nyinstallation av eldstäder och skorstenar sker på ett korrekt sätt.

Eldstäder och rökkanaler utsätts kontinuerligt för stora påfrestningar och en regelbunden kontroll är ett sätt att säkerställa anläggningens säkerhet. Att upptäcka de brister eller begynnande brister som kan leda till en brand är därför viktigt och här är brandskyddskontrollen ett viktigt instrument för att minska den här typen av bränder.

2.1 Anläggningar

Alla anläggningstyper och objektskategorier som återfinns i föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll (SRVFS 2005:9) är inte lika lätt spårbara i insatsrapporterna eller i andra statistiska underlag. I uppföljningen har fokus varit vilka erfarenheter som nu är möjliga att dra samt vilka förändringar i de statistiska underlagen som kan göras för att vid senare tillfälle ytterligare förbättra kontrollfristerna.

De anläggningstyper och objektskategorier som är gemensamt spårbara i såväl föreskrifterna som i räddningstjänsternas insatsrapporter har analyserats. Anläggningstyperna valdes vid framtagandet av gällande föreskrifter. Friställningen beslutades med hänsyn till den då kända risken för och vid brand för de olika anläggningstyperna.

De anläggningstyper det huvudsakligen handlar om är:

- Värmepannor som eldas med ved, pellets eller olja
- Lokaleldstäder som eldas med ved eller pellets.

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

Typen av skorsten som eldstäderna varit anslutna till har också analyserats men här har det statistiska underlaget inte visat någon avgörande skillnad vid bedömning av skorstenstypernas inverkan på risken för eldstadsrelaterade bränder.

2.1.1 Värmepannor

Med värmepannor avses huvudsakligen sådana eldstäder som är att betrakta som fasta vattenmantlade förbränningsanläggningar där värme frigörs ur bränsle (ved, pellets och olja) och som normalt är avsedda för centraluppvärmning av småhus eller flerbostadshus.

2.1.2 Lokaleldstäder

En lokal eldstad är enbart tänkt att ge tillskott till husets ordinarie uppvärmning och eldas normalt med ved eller pellets. Vanliga lokaleldstäder är kaminer, kakelugnar, öppna spisar och braskassetter (insatser i öppna spisar).

2.1.3 Skorstenar eller rökkanaler

I uppföljningen har skärningar av eldstäder tillsammans med olika typer av skorstenar och rökkanaler gjorts. Skorstenar och rökkanaler är indelade i tegel, stål eller annan typ.

2.1.4 Fristkategorier

I nuvarande system som utgör grund för arbetet finns tre kontrollfrister. De tre fristerna är två, fyra eller åtta år enligt MSBs föreskrifter och allmänna råd (SRVFS 2005:9) om sotning och brandskyddskontroll.

Fastbränsleeldade värmepannor samt kökspisar och fastbränsleeldade lokaleldstäder som används i omfattning mer än bara för trivseledning tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på två år. Även imkanaler i storkök har fristen två år.

Olje- och gaseldade värmepannor men även undantagsvis fastbränsleeldade värmepannor där eldningen sker i mycket begränsad omfattning eller där pannan ingår i en värmecentral som står under kontinuerlig övervakning, tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på fyra år.

Lokaleldstäder och kökspisar som används endast för trivseledning, eller om de är belägna i ett fritidshus, tillhör kategorin eldstäder som har en brandskyddskontrollfrist på åtta år.

3. Skade- och problembild

När de idag gällande föreskrifterna togs fram föreslogs insatsrapporten innehålla fler och nya uppgifter för att myndigheten i framtiden skulle kunna ta beslut, om frister för brandskyddskontroll, som är statistiskt bättre underbyggda.

En förutsättning för att kunna hantera de frågeställningar som uppföljningen syftar till är att genomföra en kartläggning över de skillnader i risknivåer som olika anläggningstyper har. Med andra ord behövs en bild över de skador och problem som eldstadsrelaterad brand resulterar i och en skade- och en sådan har därför tagits fram för de olika anläggningstyperna.

3.1 Övergripande skade- och problembild för eldstadsrelaterad brand

Konsekvensen av eldstadsrelaterad brand är störst i bostäder. Det görs förvisso insatser till andra byggnadstyper men konsekvenserna blir oftast mycket små eller ganska få. Bostäder står för drygt 90 % av alla eldstadsrelaterade bränder. Dessutom återfinns alla som omkommer eller skadas svårt i eldstadsrelaterade bränder, enligt räddningstjänstens insatsrapporter, inom kategorin småhus.

Med småhus avses i denna rapport friliggande hus (villor) med en eller två bostäder, radhus eller kedjehus. Under en tioårsperiod har ungefär 450 personer omkommit i bränder i småhus. Det stora utfallet betyder att en relativt stor tilltro kan sättas till den statistik som finns tillgänglig. Dock är det så att dödsbränder i småhus, till skillnad från dödsbränder i flerbostadshus, leder till relativt stora egendomsskador också. Detta medför att en del omständigheter kring branden i vissa fall är svåra att fastställa.

För bränder i småhus är såväl brandorsak som startutrymme ofta relaterad till någon typ av fast förbränningsanordning. Ju större egendomsskadan är desto vanligare är det dessutom att brandorsaken har sitt ursprung i någon typ av värmeöverföring från förbränningsanordningen till intilliggande byggnadsdelar.

3.2 Detaljerad skade- och problembild för eldstadsrelaterad brand

En kartläggning av omständigheterna kring eldstadsrelaterade bränder har genomförts i syfte att skapa ett så bra underlag som möjligt för förslag till förändrade brandskyddskontrollfrister för vissa anläggningstyper. Kartläggningen har utgått från den statistik som finns tillgänglig i insatsstatistiken. Här följer en redogörelse för den del av kartläggningens

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

resultat som är relevant i sammanhanget samt en redovisning av MSBs slutsatser.

3.2.1 Eldstadsrelaterad brand i olika anläggningstyper fördelat per konsekvens

För att skapa en bild över de olika konsekvenserna till följd av eldstadsrelaterad brand har MSBs insatsstatistik under åren 2005-2010 analyserats. För respektive anläggningstyp har antalet bränder som resulterat i döda, svårt skadade, lindrigt skadade, mycket stora egendomsskador, stora egendomsskador och små egendomsskador kartlagts. Resultatet redovisas i matris 1 nedan.

Med utgångspunkt i den detaljerade skade- och problembilden som redovisas i matrisen har MSB valt ut områden som bedöms som särskilt angelägna att hantera. Valet har gjorts utifrån en sammanvägning av olika anläggningars konsekvens och sannolikhet samt deras bedömda behov av förebyggande brandskyddsåtgärder.

Det som är särskilt tydligt är att det inträffar betydligt färre bränder i pellets- och oljeeldade eldstäder än vad det gör i vedeldade.

Konsekvenser	Ved		Pellets		Olja		Övrigt		
	Panna	Lokaleldstad	Panna	Lokaleldstad	Panna	Lokaleldstad	Panna	LE	Övrigt
Antal Döda	3	7							4
Antal svårt skadade	7	11			1		3	1	
Antal lindrigt skadade	43	101	5	11	2	1	8	8	11
Mkt stor egendomsskada	134	323	15	6	13	3	34	14	60
Stor egendomsskada	835	1121	110	13	36	2	88	41	209
Liten egendomsskada	2437	2761	372	79	124	11	151	95	483

Matris 1: Redovisning av antalet eldstadsrelaterade bränder 2005-2010 för olika anläggningstyper fördelat per konsekvens.

Antalet skadade vid brand i respektive anläggningstyp bygger på räddningsledarens bedömning på skadeplatsen. Av naturliga skäl är det i många fall svårt för räddningsledaren att göra medicinska bedömningar och uppgifterna kring detta är därför behäftade med vissa osäkerheter.

Vad som är att betrakta som *mycket stor egendomsskada*, *stor egendomsskada* och *liten egendomsskada* i matrisen beror på var branden släcktes enligt den insatsrapport som fylls i efter varje räddningsinsats.

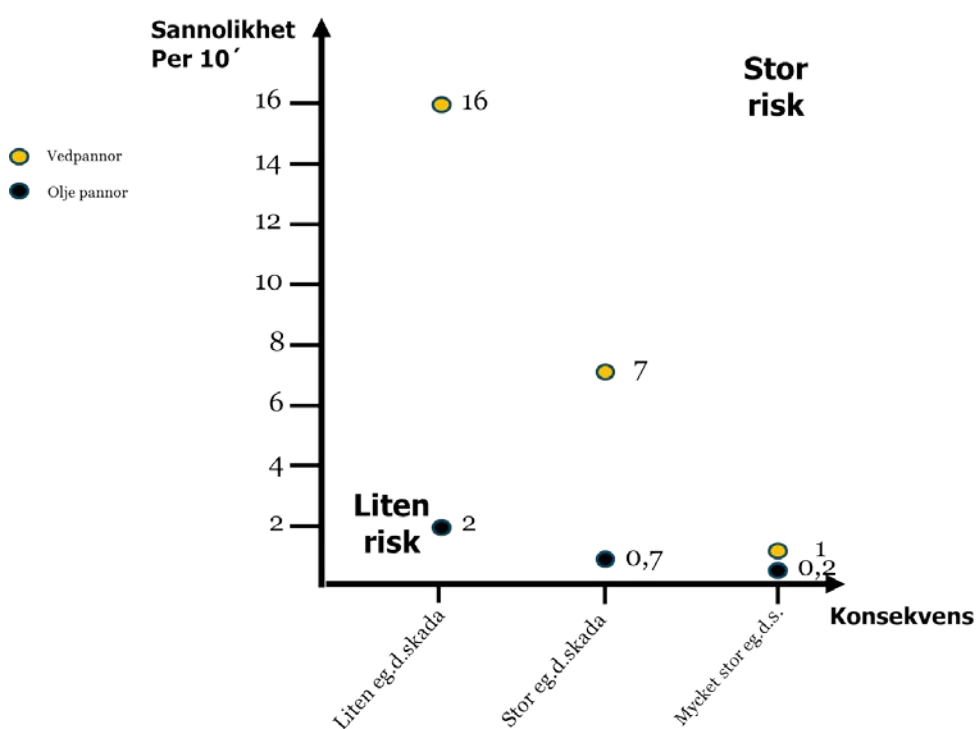
Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

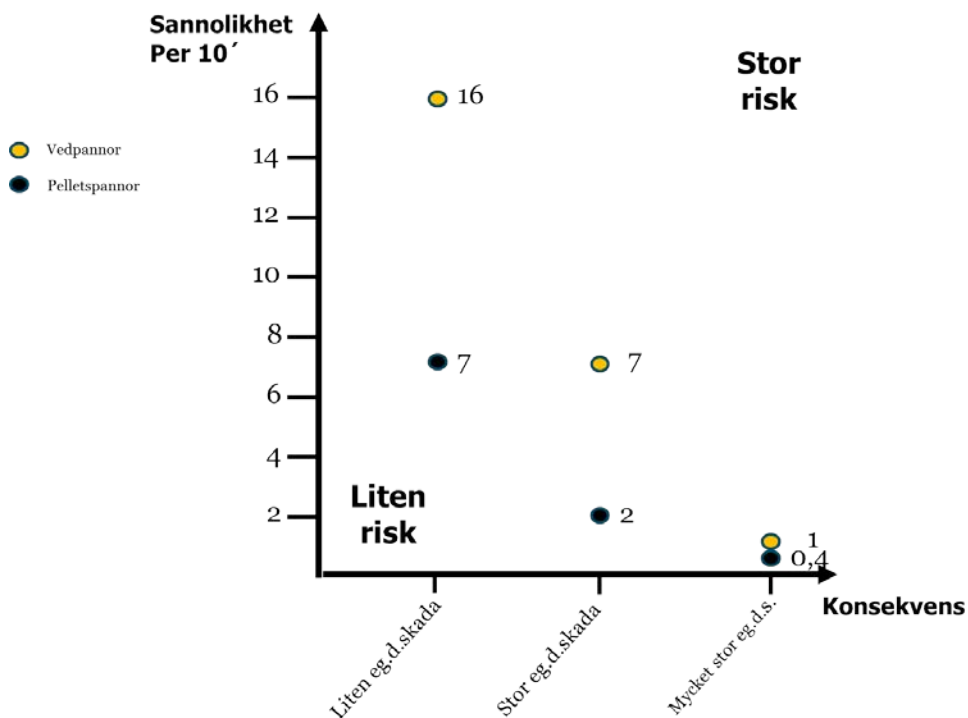
Liten egendomsskada är i detta fall då branden är släckt i startföremålet. Stor egendomsskada är då branden är släckt i startutrymmet eller brandcellen och mycket stor egendomsskada är då branden spridit sig utanför brandcellen och släckts i startbyggnaden eller i annan byggnad.

3.2.2 Antal eldstadsrelaterade bränder per 10 000 anläggningar och år

Vid en jämförelse mellan risken för eldstadsrelaterad brand framgår enligt figuren nedan att risken för brand i en vedeldad panna är mer än fem gånger så stor som i en oljepanna.

Vid en liknande jämförelse framgår enligt figuren nedan att risken för eldstadsrelaterad brand med en vedeldad panna är i storleksordningen tre gånger så stor som med en pelletspanna.

Exemplen som grafiskt åskådliggjorts ovan visar sannolikheten vid konsekvensen stor och mycket stor egendomsskada, fördelat som ett genomsnitt under åren 2005-2010, för bränder i vedpannor och oljepannor samt för perioden 2007-2010 för bränder i vedpannor och pelletspannor.

Att dra slutsatser enbart baserade på det ovan redovisade utan att väga in andra faktorer ger att brandskyddskontrollfristen på oljepannor borde vara i storleksordningen fem till tio gånger så lång som fristen för vedpannor. Till detta ska läggas att olje- och gaspannors risk redan 2004 bedömdes vara lägre än övriga pannors.

Med samma resonemang borde pelletspannor också ha en längre brandskyddskontrollfrist än vedpannor, men troligen kortare än den för oljepannor. På samma sätt skulle då brandskyddskontrollfristen för pelletspannor vara ungefär tre gånger så lång som fristen för vedpannor.

3.2.3 Skorstenar

I uppföljningsarbetet framkommer att det är fler räddningsinsatser som görs på tegelskorstenar än stålrörsskorstenar (förhållandet är c:a 3:1). Det görs också fler räddningsinsatser pga. soteld till anläggningar med tegelskorsten än stålrörsskorsten (förhållandet här är c:a 5:1).

När det gäller brändernas omfattning så är stålrörsskorstenar förhållandevis oftare inblandade i större bränder, dvs. bränder som sprider sig utanför startföremålet eller startutrymmet (här är förhållandet 3:1).

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

En parameter som inte är synlig är hur många anläggningar som finns med skorstenar av respektive sort. Därför är det svårt att dra några slutsatser om hur mycket större brändernas omfattning är med stålrörsskorstenar. Riskerna är olika både till typ och till omfattning och att risken för brand i stålrörskonstruktioner är större ter sig ganska troligt men det finns inte några statistiskt underbyggda belägg för att så är fallet.

3.3 Imkanaler

En genomgång av skadefallet för bränder i såväl de imkanaler som nu ingår i systemet för brandskyddskontroll (imkanaler i storkök), men även de som i och med LSO (imkanaler i bostadskök) hamnade utanför systemet för brandskyddskontroll har genomförts. Detta redovisas översiktligt nedan.

3.3.1 Imkanaler i storkök

Imkanal i storkök är en frånlufts kanal från utrymme för matlagning eller uppvärmning av mat i företrädesvis restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen.

Sedan 1997 har insatser från räddningstjänsten till bränder i storkök stadigt minskat. Genomgången av räddningstjänsternas insatsrapporter visar exempelvis att sjuårsgenomsnittet av antalet bränder efter att LSO trädde i kraft är precis hälften så stort som sjuårsgenomsnittet före. Den här typen av bränder kan dock få stora konsekvenser och har relativt stor inverkan på säkerheten för tredje man. Därför bedöms inte en förlängning av fristen som rimlig med hänsyn till riskerna.

3.3.2 Imkanaler i bostadskök

Imkanal i bostadskök är en frånlufts kanal från utrymme för matlagning eller uppvärmning av mat i bostäder.

Även här har insatser från räddningstjänsten minskat. Genomgången av räddningstjänsternas insatsrapporter visar här exempelvis att sjuårsgenomsnittet av antalet bränder efter att LSO trädde i kraft är ca 40% lägre än sjuårsgenomsnittet före.

Inget i det statistiska underlaget stödjer således någon förändring i detta avseende.

4. Brandskyddskontrollens förebyggande effekt

Brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i en anläggning för att undvika brand och skador till följd av brand. Brandskyddskontrollen ska utföras av personer som uppfyller fastställda behörighetskrav. Kontrollen innebär en prövning av den enskilda anläggningens funktion och egenskaper ur brandskyddssynpunkt. Ett föreläggande med anledning av en brandskyddskontroll enligt LSO lämnas då brister som hittats har en oacceptabel inverkan på brandskyddet i en eldstad eller rökkanal.

I detta arbete har ett föreläggande, som lämnats efter genomförd brandskyddskontroll, därför ansetts utgöra grund för att en viss förebyggande effekt har uppnåtts. Då den förebyggande effekten är svår att avgöra har ändå skillnaden i antal förelägganden fått stå som värde för de olika fristkategoriernas inbördes risknivåer. Detta grundar sig även på antagandet att ett föreläggande normalt endast lämnas då en från brandskyddssynpunkt allvarlig brist föreligger.

Vad som har vägts in är vilken brandförebyggande effekt brandskyddskontrollen bedöms ha haft inom de olika fristkategorierna från det att systemet trädde i kraft utifrån hur många förelägganden som lämnats.

4.1 Uppföljning genom stickprov av förelägganden vid brandskyddskontroll

Studie av data från sju kommuner har genomförts för att se om det föreligger skillnader i antalet förelägganden mellan de olika fristkategorierna.

Studien omfattade kommunerna Mark, Varberg, Örebro, Kil, Hammarö, Forshaga och Karlstad. Mellan kommunerna har skillnader i benägenhet att förelägga förekommit. Benägenheten får anses vara relativt lika inom en och samma kommun. Därför kan skillnaden i antal anses utgöra ett ökat behov av förebyggande åtgärder. Därför har detta kartlagts för att få en uppfattning om risken för och vid brand i de olika fristkategorierna.

4.1.1 Resultat

I de olika fristkategorierna genomförs ett antal brandskyddskontroller varje år. Denna fördelning beror på antalet befintliga anläggningar inom varje fristkategori samt dess intervall.

Faktorn under "eldstäder" i tabellen nedan anger det inbördes förhållandet mellan antalet eldstäder i de olika fristkategorierna.

Om dagens frister varit optimalt utformade hade faktorn under "föreläggande" i storlek hamnat i närheten av den faktor som redovisas under "eldstäder". Nu

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

är förhållandet mellan de olika faktorerna sådant att det inom två- och åttaårs fristkategorierna hittas fyra gånger så många brister (per antal anläggningar) som är av den karaktären att ett föreläggande ansetts nödvändigt att lämna.

	Eldstäder		Föreläggande	
Frister	Antal kontroller per år	Faktor	Antal	Faktor
2-års	15000	9	453	38
4-års	1750	1	12	1
8-års	5875	3	157	13

En analys av ovan presenterade matris talar för att fristkategorierna två och åtta år innehåller anläggningar med betydligt högre risk än fristkategorin fyra år. Eftersom inget talar för en förkortning av tvåårsfristen ger detta att en slutsats baserad enbart på ovan presenterade matris att fristkategorin fyra år borde vara fyra gånger längre än vad den är idag.

5. Tillämpningsproblematik

Lokaleldstäder och kökspisar har i nuvarande föreskrift möjlighet att få två olika tidsintervall för brandskyddskontroll beroende på användningssätt. Sedan föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll började gälla har det visat sig att det finns viss tillämpningsproblematik vad gäller att bedöma och avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. Grunden är att alla lokaleldstäder samt kökspisar, förutom de som återfinns i fritidshus, i princip ska ha det kortare intervallet för brandskyddskontroll. Dock är det så att det finns lokaleldstäder och kökspisar som endast används för trivseldning (gäller i normalfallet fritidshus) och därför inte bedöms utgöra samma risk som de som används i större omfattning och därför har ett betydligt längre intervall.

De intervall som är möjliga enligt gällande föreskrifter är två eller åtta år. I nuläget finns det inte någon statistik för lokaleldstäder som särskiljer risken för de som trivseldas jämfört med de som eldas för uppvärmning. En förklaring till detta är att det uppfattats som svårt att avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. Eftersom underlaget i detta avseende är bristfälligt ser MSB ingen möjlighet att ändra på systemet med två frister för lokaleldstäder som grundar sig på användningssättet. Däremot finns det anledning att se över den förhållandevis stora skillnaden mellan de två olika fristerna samt att förtydliga kraven så att bedömningen av vilken frist som ska tillämpas likriktas. I förlängningen bör detta leda till att statistiken skulle förbättras och därmed kan användas för att dra slutsatser om framtida förändringar av brandskyddskontrollfristerna för lokaleldstäder.

6. Slutsatser

Det har framkommit att det finns ett behov av att revidera föreskrifterna om sotning och brandskyddskontroll. För detta talar såväl skadefallet i de olika anläggningstyperna som de brister som konstaterats vid brandskyddskontrollerna men även den identifierade tillämpningsproblematiken när det gäller att avgöra vilken frist en lokaleldstad ska ha. Revideringen av föreskrifterna kommer att påbörjas snarast.

Med utgångspunkt i att brandskyddskontroll ska utföras på ett kvalitativt bra sätt till rimlig kostnad har arbetet riktat in sig på att se om en förlängning av fristerna, på de objektskategorier där statistiken tydligt visar att de kan anses utgöra en lägre risk, är möjlig. En förutsättning för denna värdering har varit att brandskyddet inte ska påverkas negativt och att fristerna ska vara beroende av förbränningsanordningarnas utförande och användning. Detta ger att det behöver finnas en koppling mellan den bedömda risken hos en anläggningstyp och dess kontrollfrist.

Grundidén när det gäller vedpannor är att eftersom de tillhör den kategorin av eldstäder som har den största risken så kan de utgöra referensyta vid förändring av intervall för brandskyddskontroll av övriga anläggningar.

Sedan 2007 finns statistiskt underlag för att särskilja pelletspannor, utifrån risk, från de som eldas med ved och olja. Det underlaget talar för en längre frist för pelletseldade värmepannor jämfört med vedpannor.

Olje- och gaspannors risk bedömdes redan 2004 vara lägre än övriga pannors. Som en följd av att det nu på ett bättre sätt går att värdera riskerna med dessa pannor genom att inventera såväl skadefallet som behovet av riskreducerande åtgärder (antalet förelägganden jämfört med andra anläggningstyper) så ter sig en förlängning av fristen för såväl olje- som gaspannor möjlig utan att brandsäkerheten eftersätts. Baserat på ovanstående är slutsatsen också att pelletseldade pannor bör ha en frist som är kortare än den för olje- och gaspannor.

Skadefallet för pelletseldade lokaleldstäder talar inte för att bibehålla det relativt korta intervall som de har idag. Ett längre intervall för brandskyddskontroll av pelletseldade lokaleldstäder ses därför som möjligt.

Att det inte längre är krav på att brandskyddskontrollera imkanaler i bostadskök har inte haft någon negativ inverkan ur brandskyddssynpunkt. Det finns inte heller något i de statistiska underlagen som stödjer en förändring av intervallet för brandskyddskontroll av imkanaler i storkök. Trots att antalet bränder minskat ses inte en förlängning av fristen som möjligt eftersom dessa bränder ofta får stora konsekvenser och har relativt stor inverkan på säkerheten för tredje man.

Datum
2012-12-18

Diariennr
2012-896

Ett framtida behov av bättre och mer detaljerad statistik från genomförda insatser vid eldstadsrelaterade bränder har också visat sig behövas. För att detta ska bli möjligt behöver nya uppgifter arbetas in, t.ex. i de insatsrapporter som upprättas efter en kommunal räddningsinsats. Anledningen är huvudsakligen att bättre kunna avgöra om vissa ved- eller pelletseldade anläggningar ska kunna få bättre anpassade intervall för brandskyddskontroll i framtiden.

Slutligen har konstaterats att det finns anledning att se över den förhållandevis stora skillnaden mellan de olika frister som lokaleldstäder och kökspisar kan få samt att förtydliga kraven så att tillämpningen blir enklare och mer lättbegriplig för såväl den enskilde som för kommunens brandskyddskontrollanter och tjänstemän.